

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СОСТОЈБАТА И ДВИЖЕЊАТА НА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО Р.МАКЕДОНИЈА
ВО 2013 ГОДИНА

Скопје, 2014

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	3
2. ЗАКОНСКА РАМКА.....	4
3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА.....	5
А) ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	5
1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА.....	6
2. СТЕПЕН НА РАЗВИЕНОСТ.....	6
3. БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА.....	9
4. СТРУКТУРА НА УЧЕСТВО.....	14
5. БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ВО ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	17
6. СРЕДСТВА И ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА.....	17
7. КАПИТАЛ И ПОТРЕБНО НИВО НА МАРГИНА НА СОЛВЕНТНОСТ.....	19
8. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ.....	20
9. СРЕДСТВА КОИ ГИ ПОКРИВААТ ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ.....	21
10. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО.....	22
11. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ СЕКТОР.....	23
Б) НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	25
1. ГАРАНТЕН ФОНД НА НБО.....	25
2. РЕФУНДИРАЊЕ НА ШТЕТИ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД.....	26
В) ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО.....	28
1. ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО.....	28
2. ОСИГУРИТЕЛНИТЕ БРОКЕРСКИ РАБОТИ.....	29

Извештаите се изготвени согласно членот 158-њ и членот 158-п од Законот за супервизија на осигурување и за нивно изготвување Агенцијата за супервизија на осигурување користеше податоци од сопствената евиденција.

1. ВОВЕД

Агенцијата за супервизија на осигурување на Р. Македонија (во понатамошниот текст „АСО“) е самостојно и независно регулаторно тело на пазарот на осигурување кое врши јавни овластувања утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот. АСО има за цел да придонесе за законито и ефикасно функционирање на пазарот на осигурување во земјава, за негов континуиран развој, за заштита на правата и интересите на осигурениците, како и за унапредување на финансиска стабилност на земјата.

На крајот на 2013 година на пазарот на осигурување во Република Македонија активно работат 15 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, а 4 осигурување на живот. Во текот на 2013 година е зголемен бројот на осигурително брокерски друштва за 6 нови друштва, на вкупен број од 26 друштва, како и бројот на друштвата за застапување за 1 ново друштво, на вкупен број од 10.

Во 2013 година на пазарот на осигурување во Македонија е остварена бруто полисирана премија (во понатамошниот текст БПП) во вкупен износ од 7,19 милијарди денари и забележува пораст од 2,56% во однос на БПП остварена во 2012 година (2012: 7,01 милијарди денари). Кај неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,47 милијарди денари, што претставува 89,86% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, при што се забележува пораст од 0,76% во однос на минатата година (2012: 6,41 милијарди денари). Кај осигурување на живот е остварена БПП во износ од 729 милиони денари (2012: 598 милиони денари), што претставува пораст од 21,96% во однос на минатата година.

Друштвата за осигурување на 31.12.2013 година располагаат со средства во износ од 13,88 милијарди денари, што претставува пораст од 6,25% во однос на минатата година (2012: 13,06 милијарди денари). Вкупниот пресметан капитал на друштвата за осигурување на крајот на 2013 година изнесува 4,67 милијарди денари, што претставува пораст од 6,37% во однос на 2012 година, додека, пак, маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,15 милијарди денари, со што капиталот на осигурителниот сектор е 4 пати над нивото на маргината на солвентност.

Во текот на 2013 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 211,53 милиони денари. Притоа, во делот на неживотно осигурување беше прикажана добивка од 165,43 милиони денари, додека, пак, кај осигурувањето на живот е прикажана добивка во износ од 46,11 милиони денари.

Во доменот на регулативата, во текот на 2013 година е донесена измена на Законот за супервизија на осигурување (Службен весник на Република Македонија, број 188/2013) и една одлука на Уставниот суд со кои се укинуваат одредени членови од Законот за супервизија во осигурување. Исто така, донесени се 5 нови подзаконски акти и 2 акта кои уредуваат измени и дополнувања на претходно донесени подзаконски акти со кои се придонесе за подетално регулирање на дел од законската материја во повеќе области.

2. ЗАКОНСКА РАМКА

Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010, 44/2011 и 188/2013) и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08, 47/11 и 135/11) се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување. Дополнителна законска рамка претставува Законот за облигациони односи во делот што се однесува на договорите за осигурување и Законот за трговски друштва.

Законот за супервизија на осигурување ги вградува принципите и стандардите за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS), како и директивите за осигурување на ЕУ. Со Законот се регулирани основањето и работењето на друштвата за осигурување, управувањето со ризици, улогата на овластените актуари, водењето на деловните книги и извештаи, внатрешната и надворешната ревизија, застапувањето и посредувањето во осигурувањето, супервизијата на друштвата за осигурување, постапката за донесување решенија од страна на АСО, работата на осигурителните и реосигурителните пулови, соработката со надзорни органи и тела на ЕУ, како и казнените одредби.

Во текот на 2013 година е донесена измена на Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 188/2013). Измените се извршени во функција на унапредување на начинот и постапката за полагање на стручниот испит потребен за добивање дозвола за работа како овластен актуар, осигурителен брокер и застапник во осигурување, како дел од системска реформа за спроведување на стручните испити организирани од јавни институции со цел зголемување на економичноста и транспарентноста при нивното спроведување. Дополнително, Уставниот суд на Република Македонија во текот на 2013 година донесе Одлука на Уставен суд бр.122/2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 23/2013) со која се укинуваат одредени членови од Законот за супервизија на осигурување со кои како услов за добивање дозвола за вршење работи на осигурување беше пропишано доставување на потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки.

Задолжителното осигурување во сообраќајот е регулирано со **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот**, кој предвидува поголема заштита на интересите на оштетените лица во сообраќајни незгоди преку зголемување на сумите на осигурување и нивно постепено (по однапред законски дефинирани фази) усогласување со сумите на осигурување усвоени со Директивите на Европската Унија, регулирање на роковите за пријавување и надомест на штети од страна на друштвата за осигурување, утврдување на правото на посредување (медијација), стриктно регулирање на надлежностите на Гарантниот фонд, промена на начинот на утврдување на тарифите на премии преку формирање Комисија за осигурување од автомобилска одговорност, како и олеснување на прекуграничното давање осигурителни услуги преку воспоставување на т.н. овластен претставник за

штети и воспоставување Служба за надомест на штети (последните две решенија ќе се актуализираат во моментот на стапување на Република Македонија во Европската Унија).

3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА

А) ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во текот на 2013 година на осигурителниот пазар во Р. Македонија функционираа 15 друштва за осигурување, од кои 4 друштва за осигурување работат на осигурување на живот, додека останатите 11 вршат работи на неживотно осигурување. Само едно друштво, покрај работите на неживотно осигурување, има дозвола да врши и работи на реосигурување (Табела бр.1).

Во текот на 2013 година заврши преземањето на АДОР Кјуби Македонија од страна на Виена Иншуренс Груп (ВИГ) кое беше започнато уште во 2012 година. Со тоа ВИГ стана сопственик на 94,25% од акциите на ова друштво. Воедно, АДОР Кјуби Македонија го промени својот назив и новиот назив на друштвото гласи: Осигурување Македонија -Виена Иншуренс Груп. Со ваквата активност, ВИГ стана сопственик на 3 друштва за осигурување во Република Македонија.

Табела бр.1: Регистар на друштвата за осигурување

	Назив на друштво	Група на осигурување
1	АД за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА ¹ - Скопје Виена Иншуренс Груп	Неживотно осигурување и реосигурување
2	ТРИГЛАВ ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	Неживотно осигурување
3	САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	
4	АД за осигурување ЕВРОИНС Скопје	
5	АД за осигурување ВИНЕР – Виена Иншуренс Груп Скопје	
6	АД за осигурување ЕУРОЛИНК Скопје	
7	Друштво за осигурување ИНСИГ - МАКЕДОНИЈА АД Скопје	
8	Друштво за осигурување УНИКА АД Скопје	
9	Национална групација за осигурување ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА АД СКОПЈЕ	
10	Друштво за осигурување АЛБСИГ АД Скопје	
11	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД- Друштво за неживотно осигурување	
12	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД- Друштво за осигурување на живот	Осигурување на живот
13	ГРАВЕ осигурување АД Скопје	
14	АД за осигурување ВИНЕР Лајф – Виена Иншуренс Груп Скопје	
15	Друштво за осигурување УНИКА Лајф АД Скопје	

¹ Од 2004 година друштвото не склучува нови договори за осигурување на живот и врши сервисирање на претходно склучените договори за осигурување на живот.

1. Сопственичка структура

Во текот на 2013 година не доаѓа до позначајна промена во структурата на сопственоста на друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување се во доминантна сопственост на странски правни лица од финансиски сектор (87,76%), кои се делумно или целосно присутни во 14 од вкупно 15 друштва за осигурување на пазарот. Притоа, 11 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со седиште во земји членки на ЕУ, додека само едно друштво за осигурување е во целосна сопственост на домашни инвеститори.

На графиконот бр.1 е прикажан преглед на сопственичката структура на друштвата за осигурување со состојба на 31.12.2013 година.

Графикон бр.1: Сопственичка структура на друштвата за осигурување

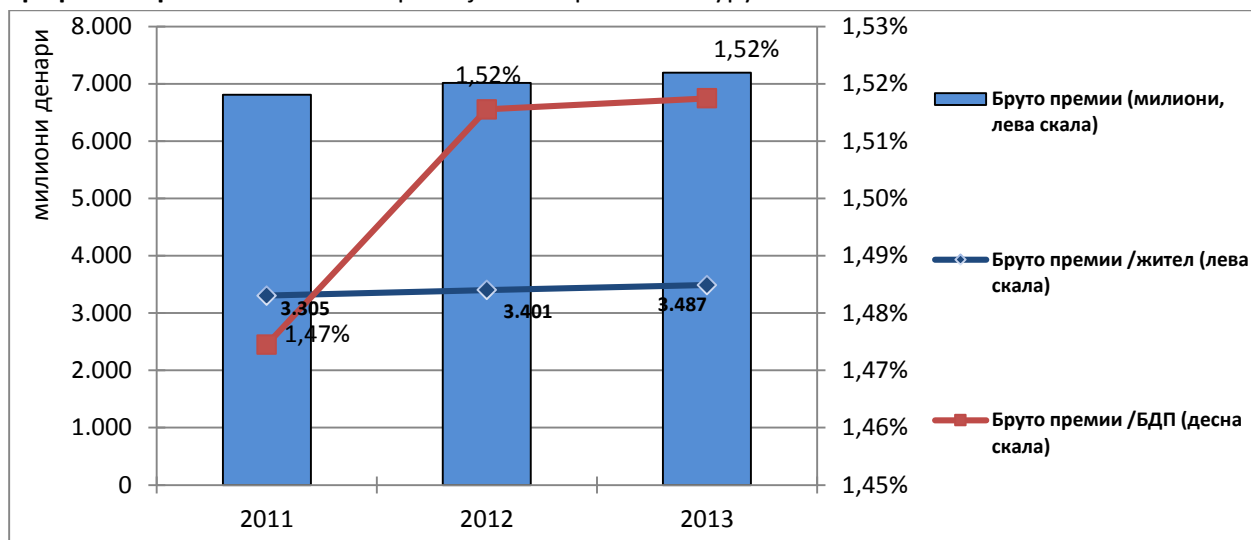
Извор: Квартални известувања, АСО

2. Степен на развиеност

Основни показатели со кои се мери степенот на развиеноста на пазарот на осигурување се степенот на густина и степенот на пенетрација². Податоците за нивото на пенетрација на осигурувањето во 2013 година покажуваат дека вкупната БПП во земјата учествува со 1,52 % во БДП, додека степенот на густина изнесува 3.487 денари по жител, што е на нивото на сродни групи земји во регионот. Промените на овие вредности се прикажани на графиконот бр.2.

²Степенот на густина се пресметува како однос на бруто полисираната премија и бројот на жители во земјата, а степенот на пенетрација како однос на бруто полисираната премија и бруто домашниот производ.

Графикон бр.2: Показатели на развој на пазарот на осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО и Министерство за финансии на Р. Македонија

Осигурителниот сектор во Македонија се карактеризира со умерено конкурентен пазар. Херфиндал-индексот³, пресметан преку БПП, во 2013 година изнесува 891,77 (2012: 951,07). Сличен резултат покажува мерењето на индексот преку активата на друштвата за осигурување, на 869,25 во 2013 година (2012: 896,28).

Анализирано по групи на осигурувања, посебно висока концентрација е присутна кај осигурувањето на живот, поради малиот број друштва во овој домен. Кај друштвата за осигурување на живот Херфиндал-индексот мерен според БПП изнесува 3.818,398 (2012: 3.723,22), додека, пак, мерен според активата на друштвата е 3.177,59 (2012: 2.965,78).

Кај неживотното осигурување е присутно постојано намалување на концентрацијата во умерена форма, што покажува и мерењето преку Херфиндал-индексот (по БПП), кое во 2013 година изнесува 1.055,77 (2012: 1.104,32), а кај активата изнесува 1.151,24 (2012: 1.172,79).

Во продолжение следуваат табели каде се прикажани движењата на Херфиндал-индексот и показателот за концентрација на првите пет друштва за осигурување (CR5):

³Херфиндал-индексот се пресметува според формулата:

$$HI = \sum_{i=1}^n (S_i)^2$$

каде што S е учество на секое друштво за осигурување во вкупната актива (бруто полисирана премија) на осигурителниот сектор, а n е вкупниот број институции во соодветниот сегмент. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација на осигурителниот сектор се смета за прифатливо.

Табела бр. 2: Херфиндал-индекс и показател CR5 мерен според БПП

Бруто полисирана премија	2012		2013	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	951,07	57,58%	891,768	54,39%
Неживот	1.104,32	62,95%	1.055,767	60,53%
Живот	3.723,22	100,00%	3.818,398	100,00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Табела бр. 3: Херфиндал-индекс и показател CR5 мерен според активата на друштвата за осигурување

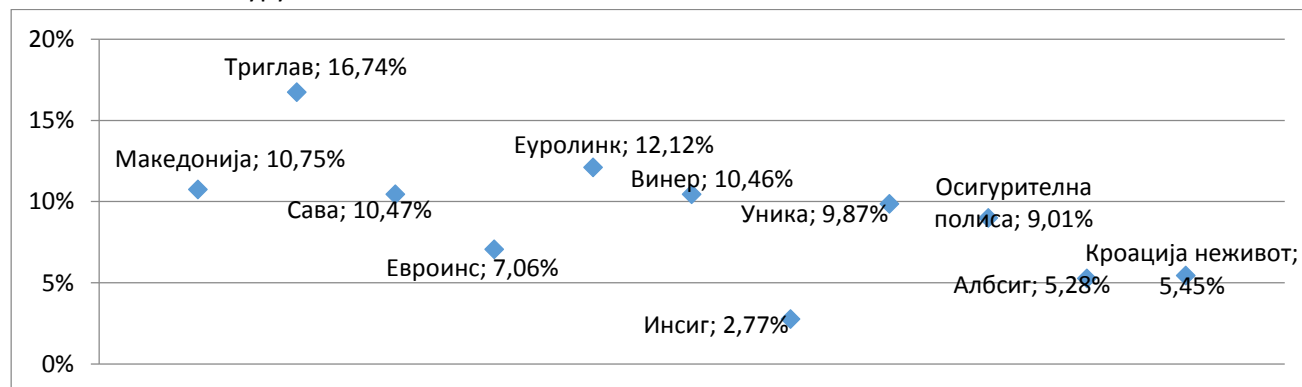
Активa	2012		2013	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	896,28	54,97%	869.248	52,95%
Неживот	1.172,79	66,06%	1.151.243	65,47%
Живот	2.965,78	100,00%	3.177.585	100,00%

Извор: Биланс на состојба на осигурителниот сектор

Во насока на намалување на пазарната концентрација кај друштвата за неживотно осигурување сведочи и показателот CR5, измерен преку учеството во БПП, кој во 2013 бележи намалување и изнесува 60,53% (2012: 62,95%).

На крајот на 2013 година, во доменот на пазарната концентрација во делот на неживотното осигурување, 5 друштва за осигурување го преминуваат прагот на учество со над 10% во вкупната БПП. Учеството на пазарните лидери е следно: Триглав осигурување со 16,74% (2012: 19,21%), Еуролинк со 12,12% (2012: 12,34%), Осигурување Македонија со 10,75% (2012: 10,73%), Сава со 10,47% (2012: 10,85%), Винер со 10,46% (2012: 9,81%). Притоа, на осигурителниот пазар во Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20% учество на пазарот (Графикон бр.3).

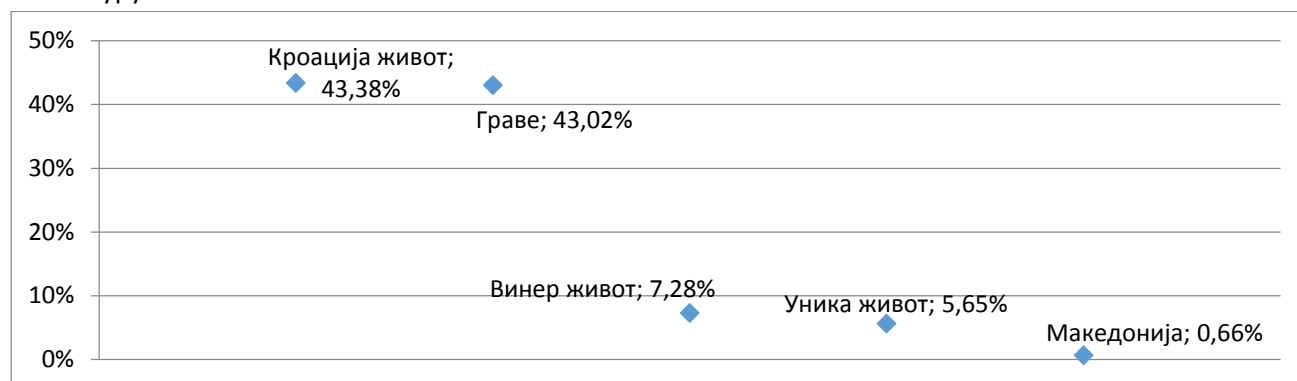
Графикон бр.3: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2013 година, во групата на неживотно осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО

Во групата на осигурување на живот доминантно учество имаат две друштва за осигурување, Кроација живот со 43,38% (2012: 40,76%) и Граве со 43,02% (2012: 44,37%). Малото пазарно учество на Винер живот и Уника живот се должи на нивното релативно кратко присуство на пазарот од 2011 година. Македонија живот, пак, не склучува нови договори за осигурување на живот од 2004 година (Графикон бр.4).

Графикон бр.4: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2012 година, во групата на осигурување на живот

Извор: Квартални известувања, АСО

3. Бруто полисирана премија

БПП во осигурувањето и реосигурувањето кај друштвата за неживотно осигурување ги вклучува сите износи на премија кои се договорени (полисирани) во тековниот пресметковен период, без разлика дали истите во целост или делумно се однесуваат на наредниот период, додека кај осигурувањето на живот вкупната полисирана премија ги вклучува сите премии платени до крајот на пресметковниот период.

Во 2013 година е остварена БПП во вкупен износ од 7,19 милијарди денари, што претставува пораст од 2,56% во однос на БПП остварена во 2012 година (2012: 7,01 милијарди денари) (Табела бр.4).

Табела бр.4: Бруто полисирана премија по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА 2013/2012	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
	2013	2012		2013	2012
01. Осигурување од незгода	540,877	519,418	4.13%	7.52%	7.41%
02. Здравствено осигурување	2,113	2,403	-12.07%	0.03%	0.03%
03. Осигурување на моторни возила - каско	721,808	761,712	-5.24%	10.03%	10.86%
05. Осигурување на воздухоплови - каско	81,920	73,678	11.19%	1.14%	1.05%
06. Осигурување на пловни објекти - каско	1,020	672	51.79%	0.01%	0.01%
07. Осигурување на стока во превоз - карго	72,536	79,833	-9.14%	1.01%	1.14%
08. Осигурување на имот од пожар	485,910	611,921	-20.59%	6.75%	8.72%
09. Останати осигурувања на имоти	829,717	781,166	6.22%	11.53%	11.14%
10. Осигурување од автомобилска одговорност	3,380,016	3,276,874	3.15%	46.99%	46.72%
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови	9,412	10,762	-12.54%	0.13%	0.15%
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти	1,937	1,676	15.57%	0.03%	0.02%
13. Останати осигурувања од одговорност	160,758	140,316	14.57%	2.23%	2.00%
15. Осигурување на гаранции	1,343	908	47.91%	0.02%	0.01%
16. Осигурување од финансиски загуби	23,838	11,909	100.17%	0.33%	0.17%
17. Осигурување од правна заштита	1	3	-66.67%	0.00%	0.00%
18. Осигурување на туристичка помош	150,836	142,237	6.05%	2.10%	2.03%
19. Осигурување на живот	729,459	598,134	21.96%	10.14%	8.53%
ВКУПНО	7,193,501	7,013,622	2.56%	100.00%	100.00%
ВКУПНО НЕЖИВОТ	6,464,042	6,415,488	0.76%	89.86%	91.47%
ВКУПНО ЖИВОТ	729,459	598,134	21.96%	10.14%	8.53%

Извор: Квартални известувања, АСО

Позитивниот тренд е присутен во двата сегмента на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,46 милијарди денари (2012: 6,41 милијарди денари), или истата изнесува 89,86% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, што претставува пораст од 0,76% во однос на истиот период од минатата година.

Во групата на осигурување на живот е остварена БПП во износ од 729 милиони денари (2012: 598 милиони денари), што претставува пораст од 21,96%. Овој значаен пораст се должи на зголемената понуда на осигурување на живот во земјата, сè поголемата информираност на граѓаните за придобивките на ова осигурување, како и на макроекономската стабилност во земјата, при што се очекува понатамошен развој на оваа група на осигурување.

Во табелата бр.5 е прикажан индексот на годишни промени на БПП во периодот 2006-2013 година, и тоа одделно за осигурување на живот, неживотно осигурување и вкупно. Од табелата се гледа дека трендот на промени кај вкупното осигурување е во корелација со трендот кај неживот, како доминантен дел во осигурувањето.

Табела бр.5: Индекс на промени на бруто полисираната премија

	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011	2013/2012
Вкупна БПП	106.66%	111.93%	105.36%	96.28%	104.83%	105.05%	103.02%	102.56%
Неживот	106.32%	111.20%	103.85%	95.56%	104.17%	103.01%	101.65%	100.76%
Живот	124.90%	147.98%	155.76%	112.80%	117.85%	140.19%	140.19%	121.96%

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување

Износот на реосигурување остварен во земјата во 2013 година изнесува 3,42 милиони денари (2012: 5,48 милиони денари), и истиот е реализиран во Македонија осигурување, како единствено друштво за реосигурување на пазарот во Република Македонија.

Поединечно, во споредба со 2012 година, зголемување кај БПП имаше кај 6 од 11 друштва за неживотно осигурување што работеа во 2013 година (Табела бр.6).

Табела бр.6: Бруто полисирана премија по друштва за неживотно осигурување (илјади денари)

БР.	ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
		2013	2012		2013	2012
1	ТРИГЛАВ	1,082,218	1,232,665	-12.21%	16.74%	19.21%
2	ЕУРОЛИНК	783,546	791,803	-1.04%	12.12%	12.34%
3	МАКЕДОНИЈА	695,165	688,603	0.95%	10.75%	10.73%
4	САВА	676,654	695,937	-2.77%	10.47%	10.85%
5	ВИНЕР	676,227	629,351	7.45%	10.46%	9.81%
6	УНИКА	638,138	493,823	29.22%	9.87%	7.70%
7	ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА	582,585	576,847	0.99%	9.01%	8.99%
8	ЕВРОИНС	456,594	468,032	-2.44%	7.06%	7.30%
9	КРОАЦИЈА НЕЖИВОТ	352,465	330,129	6.77%	5.45%	5.15%
10	АЛБСИГ	341,136	326,151	4.59%	5.28%	5.08%
11	ИНСИГ	179,314	182,147	-1.56%	2.77%	2.84%
	ВКУПНО НЕЖИВОТ	6,464,042	6,415,488	0.76%	100.00%	100.00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Кај друштвата за осигурување на живот, зголемување кај БПП имаше кај сите друштва освен кај Македонија живот кое не склучува нови договори за осигурување на живот и врши сервисирање на претходно склучените договори за осигурување на живот (Табела бр.7).

Табела бр.7: Бруто полисирана премија по друштва за осигурување на живот (илјади денари)

БР.	ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА 2013/2012	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
		2013	2012		2013	2012
1	КРОАЦИЈА ЖИВОТ	316,445	243,800	29.80%	43.38%	40.76%
2	ГРАВЕ	313,843	265,377	18.26%	43.02%	44.37%
3	ВИНЕР ЖИВОТ	53,130	40,249	32.00%	7.28%	6.73%
4	УНИКА ЖИВОТ	41,233	40,692	1.33%	5.65%	6.80%
5	МАКЕДОНИЈА	4,808	8,016	-40.02%	0.66%	1.34%
	ВКУПНО ЖИВОТ	729,459	598,134	21.96%	100.00%	100.00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Еден од најсоодветните показатели за обемот на извршените работи на друштвата за осигурување е анализата на обемот на извршените работи по различните класи на осигурување. На тој начин, преку податоците за БПП по класи на осигурување, дополнително е прикажана пазарната структура на сите друштва за осигурување во 2013 година (Табела бр. 8).

Табела бр.8: Бруто полисирана премија за периодот 01.01.2012- 31.12.2013

000 МКД

Класа на осигурување	Неживотно осигурување											Неживот вкупно
	Македонија	Триглав	Сава	Евроинс	Еуролинк	Винер	Инсиг	Уника	Осиг. полиса	Албсиг	Кроација	
01. Незгода	91.749	86.858	40.566	36.619	82.043	66.065	8.599	34.635	41.181	15.924	36.638	540.877
02. Здравствено	0	0	1.135	0	0	928	0	0	50	0	0	2.113
03. Каско моторни возила	79.589	198.107	94.594	42.684	83.024	54.781	5.124	40.928	65.356	12.243	45.378	721.808
05. Каско воздухоплови	0	0	0	0	6.665	75.255	0	0	0	0	0	81.920
06. Каско пловни објекти	71	131	365	0	205	85	0	56	82	0	25	1.020
07. Карго	24.918	19.069	7.167	5.943	4.049	5.625	0	4.327	732	159	547	72.536
08. Имот од пожар и други опасности	91.704	73.168	77.972	19.674	120.239	21.629	1.919	24.176	27.041	13.271	15.117	485.910
09. Имот останато	136.521	167.190	80.857	19.484	152.129	123.712	1.389	99.623	23.416	4.210	21.186	829.717
10. АО (вкупно)	230.569	463.435	335.434	312.907	274.764	300.476	157.786	403.681	395.236	284.661	221.067	3.380.016
11. Одговорност воздухоплови	0	15	0	0	1.606	7.629	0	0	129	0	33	9.412
12. Одговорност пловни објекти	208	149	504	23	241	200	0	0	505	0	107	1.937
13. Општа одговорност	23.597	34.811	13.524	6.992	35.216	9.934	80	16.366	13.761	2.429	4.048	160.758
15. Гаранции	66	46	116	12	0	281	0	0	822	0	0	1.343
16. Финансиски загуби	2.254	14.576	5.444	1.256	0	0	0	308	0	0	0	23.838
17. Правна заштита	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
18. Туристичка помош	13.919	24.663	18.976	11.000	23.365	9.627	4.417	14.038	14.274	8.239	8.318	150.836
ВКУПНО	695.165	1.082.218	676.654	456.594	783.546	676.227	179.314	638.138	582.585	341.136	352.465	6.464.042

Осигурување на живот	Осигурување на живот					
	Кроација	Граве	Винер	Уника	Македонија	Живот вкупно
19. Живот	316.445	313.843	53.130	41.233	4.808	729.459
ВКУПНО	316.445	313.843	53.130	41.233	4.808	729.459

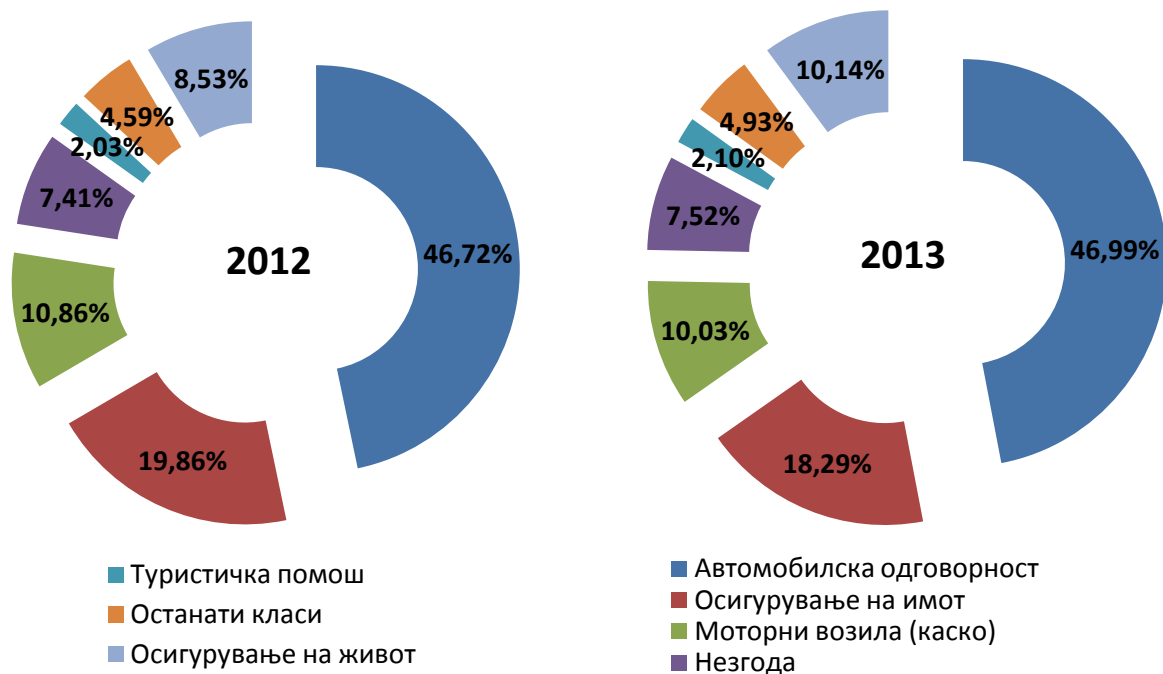
Вкупно: 7.193.501

Извор: Квартално известување согласно Член 104 од Законот за супервизија на осигурување

4. Структура на учество

Во вкупната БПП најзначајно учество има осигурувањето кај моторните возила со 57,02% (2012: 57,58%), при што осигурувањето од автомобилска одговорност (АО) учествува со 46,99% (2012: 46,72%), а доброволното осигурување на моторни возила (каска) со 10,03% (2012: 10,86%). Потоа следува осигурувањето на имот (од пожар, природни непогоди, кражби и други ризици) со 18,29% (2012: 19,86%), и осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода) со учество од 7,52% (2012: 7,41%). Исто така, и осигурувањето на живот зазема значајно место со 10,14% учество (2012: 8,53%). Структурата по класи, како и споредбата со 2012 година, е претставена на графиконот бр. 5.

Графикон бр.5: Структура на бруто полисирана премија по класи на осигурување

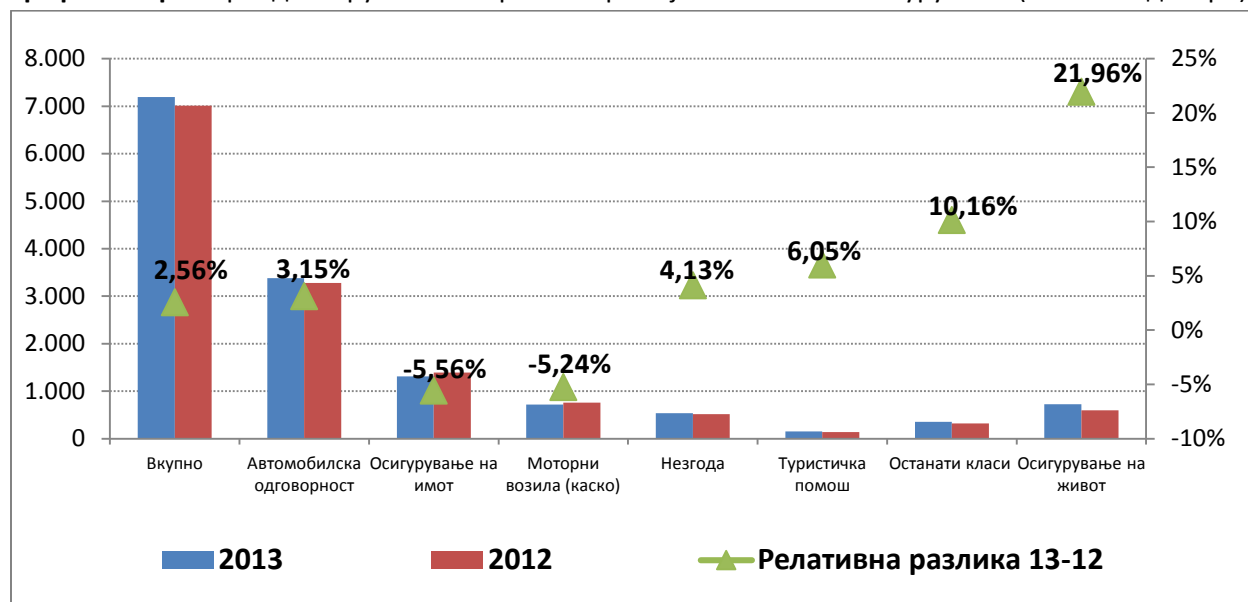
Извор: Квартални известувања, АСО

Пораст на БПП од 3,15% во однос на 2012 година е забележан во класата за осигурување од автоодговорност во износ од 3,38 милијарди (2012: 3,27 милијарди денари). Кај осигурувањето на моторни возила - каска, каде имаме пад на БПП од 5,24% во однос на 2012, бројот на склучените договори паднал за 12,42%. Овие трендови се должат на падот на продажбата на нови возила во 2013 година во споредба со претходната година.

Како втора позначајна класа во структурата на БПП е осигурувањето на имот. Кај оваа класа на осигурување се забележува пад на БПП од 5,56% во споредба со 2012 година, при едновременно зголемување на бројот на склучени договори од 9,16%. Ова состојба се должи на сè поголемата активност на друштвата за неживотно осигурување во промоцијата на осигурувањето на имотот, во услови на изразена ценовна конкуренција.

Посебно внимание заслужува порастот на осигурувањето на живот кое изнесува 21,96% во споредба со 2012 година (2012:20,35%; 2011: 40,19%; 2010: 17,85%; 2009: 12,80%) (Графикон бр.6)

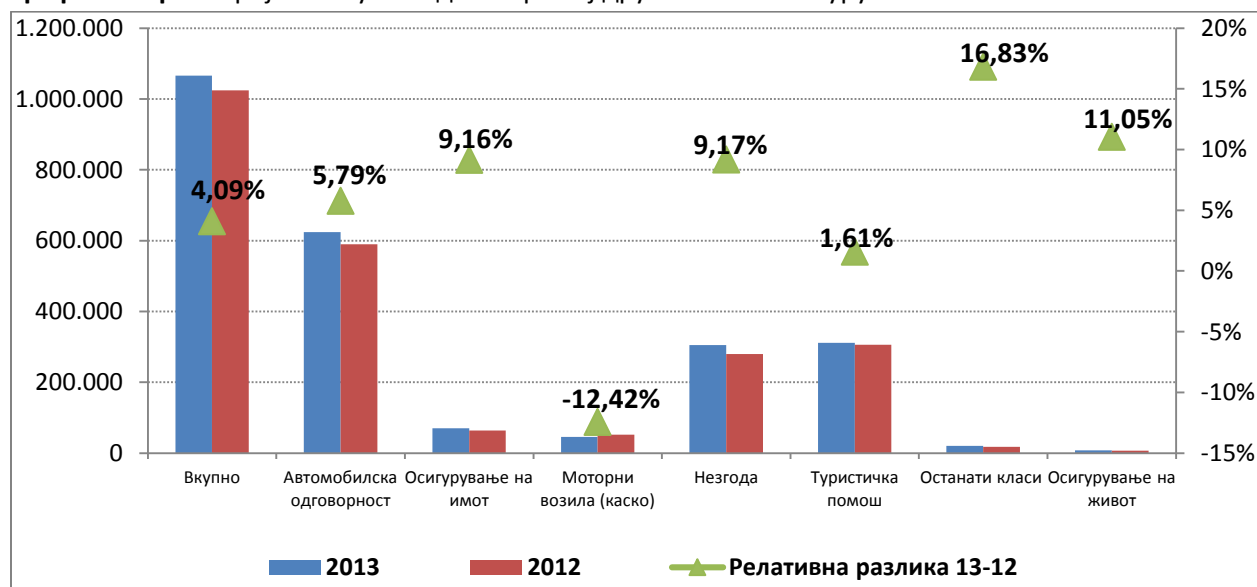
Графикон бр.6: Тренд на бруто полисираната премија по класи на осигурување (милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

Во текот на 2013 година друштвата за осигурување издале 1.065.816 полиси за осигурување, што претставува зголемување на бројот на склучени договори за 4,09% (2012: 1.023.983 полиси). Од вкупно издадените полиси, 7.741 се полиси за осигурување на живот, што претставува пораст од 11,05% во споредба со 2012 година (2011: 6.971 полиси). 1.058.075 или 99,27% од вкупно издадените полиси се полиси во рамките на неживотно осигурување, што претставува пораст за 4,04% во однос на бројот на полисите издадени во 2012 година. Промената на бројот на склучени договори по класи на осигурување е претставена на Графикон бр.7.

Графикон бр. 7: Број на склучени договори кај друштвата за осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО

Друштвата за осигурување во текот на 2013 година исплатиле износ на штети од 2,96 милијарди денари. Во споредба со 2012 година износот на исплатени штети е помал за 1,81% (Табела бр. 9).

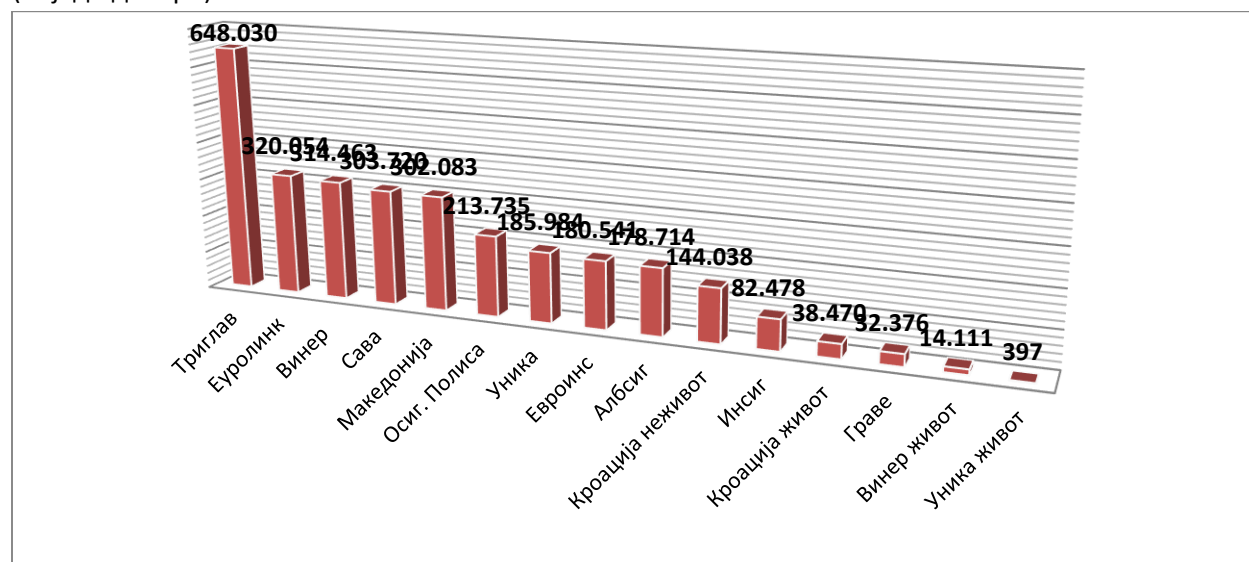
Табела бр.9: Исплатени штети по класи на осигурување (илјади денари)

Класи на осигурување	2009	2010	2011	2012	2013
Осигурување на имот	459.407	476.584	488.248	587.355	439.745
Осигурување на моторни возила -каска	529.979	539.443	532.569	500.565	434.905
Осигурување од незгода	354.233	364.772	360.602	366.079	357.631
Осигурување од автомобилска одговорност	1.491.083	1.504.818	1.487.067	1.405.306	1.550.495
Осигурување на туристичка помош	15.372	28.102	37.486	28.689	32.463
Останати осигурувања - неживот	14.728	21.401	20.131	33.619	29.597
Осигурување на живот	97.448	53.253	80.066	92.060	114.358
Вкупно	2.962.250	2.988.373	3.006.170	3.013.673	2.959.194

Извор: Квартални известувања, АСО

На графиконот бр.8 е прикажано поединечното учество на друштвата за осигурување во вкупниот износ на исплатени штети за 2013 година.

Графикон бр.8: Учество на друштвата за осигурување во бруто исплатените штети во 2013 година (илјади денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

5. Број на вработени во друштвата за осигурување

Прегледот на бројот на вработени во рамките на друштвата за осигурување е прикажан во табелата бр.10.

Табела бр. 10: Број на вработени во друштвата за осигурување

Година	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Број на вработени	970	1.057	1.262	1.283	1.356	1.423	1.460	1.613

Извор: Квартални известувања, АСО

Како што може да се забележи од табелата, бројот на вработени во друштвата за осигурување бележи тренд на пораст, што претставува еден од показателите за развој на осигурителниот сектор во Република Македонија. Овој тренд се должи пред сè на појавувањето на нови субјекти на пазарот на осигурување, како и на зголемената деловна активност на постојните.

6. Средства и извори на средства

6.1. Структура на средствата

Вредноста на средствата на друштвата за осигурување на 31.12.2013 година изнесува 13,88 милијарди денари и е поголема за 6,25% во однос на вкупните средства кај друштвата за осигурување во 2012 година, со што продолжува позитивниот тренд на пораст присутен и во претходната година (Табела бр.11)

Табела бр.11: Структура на средствата на друштвата за осигурување (во денари)

	31.12.2012	Учество	31.12.2013	Учество	Индекс
Нематеријални средства	64.874.297	0,50%	60.755.467	0,44%	93,65%
Вложувања	9.363.209.823	71,66%	10.233.054.992	73,71%	109,29%
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	721.809.678	5,52%	658.956.222	4,75%	91,29%
Одложени и тековни даночни средства	10.826.606	0,08%	26.652.882	0,19%	246,18%
Побарувања	2.223.349.476	17,02%	2.048.939.001	14,76%	92,16%
Останати средства	380.613.050	2,91%	450.260.256	3,24%	118,30%
Активни временски разграничувања	302.225.314	2,31%	404.504.296	2,91%	133,84%
ВКУПНО СРЕДСТВА	13.066.908.245	100,00%	13.883.123.114	100,00%	106,25%

Извор: Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

Кај вложувањата на средствата е забележан пораст од 9,29% во однос на 2013 година, како и зголемено учество во структурата на средствата на друштвата за осигурување (2013:73,71%; 2012: 71,66%).

Најзначајно учество во вкупните вложувања земаат останатите финансиски вложувања со 83,60%, и истите бележат пораст од 10,12% во споредба со претходната година. Во групата на останати финансиски вложувања влегуваат: депозити, заеми и останати пласмани кои учествуваат со

47,21%, финансиски вложувања расположливи за продажба 29,81%, финансиски вложувања кои се чуваат до достасување 22,33% и финансиски вложувања за тргување со учество од 0,65%.

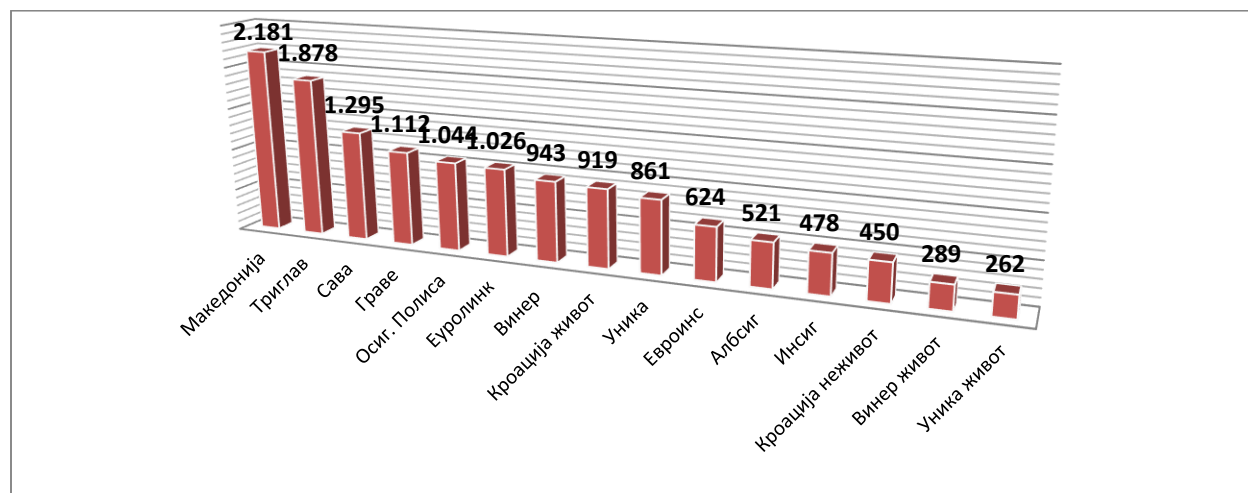
Во вкупните вложувања влегуваат и финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружни друштва и заеднички контролирани ентитети кои учествуваат со 1,82% во вкупните вложувања и истите бележат пад од 0,36%. Исто така, дел од вкупните вложувања се и земјиштето, градежните објекти и останатите материјални средства, кои учествуваат со 14,59% во вкупните вложувања и притоа бележат пораст од 6,00% во однос на 2012 година.

Во структурата на вкупните побарувања, побарувањата од непосредни работи на осигурување во износ од 1.623 милиони денари учествуваат со 79,25% и бележат пад од 9,64% во однос на 2012 година. Со тоа и понатаму е присутен позитивниот тренд на намалување на побарувањата од работи на осигурување, со оглед на тоа што станува збор за продадени, но ненаплатени полиси за осигурување. Овој тренд е присутен по стапувањето на сила на подзаконската регулатива која предвидува издвојување исправка на вредност за ненаплатените побарувања⁴.

Побарувањата од работите на соосигурување и реосигурување изнесуваат 26 милиони денари (1,27% од вкупните побарувања) и бележат намалување за 28,26% во однос на 2012 година. Останатите побарувања изнесуваат 399 милиони денари (19,48% од вкупните побарувања) и бележат пораст од 2,35% во однос на состојбата од 390 милиони денари во 2012 година.

Доминантен дел на вкупните средства во осигурителниот сектор ги сочинуваат средствата на друштвата за неживотно осигурување, меѓутоа сè поприсутен е трендот на зголемување на учеството на средствата на друштвата за осигурување на живот, кое во 2013 изнесува 19,12% (2012: 16,79%) од вкупните средства на друштвата за осигурување. Структурата на учеството на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор е прикажана на графиконот бр.9.

Графикон бр. 9: Структура на учество на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор во 2013 година (во милиони денари)

Извор: Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

⁴ Правилник за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси („Службен весник на Република Македонија“ бр.169/10 и 141/13), кој стапи на сила од 01.01.2011 година.

6.2. Структура на извори на средства

Во вкупните извори на средства на друштвата за осигурување во 2013 година се забележува позитивен тренд, изразен како пораст кај бруто техничките резерви од 5,86%, но со речиси неизменет износ гледано преку релативно учество во вкупните извори на средства (2013:53,62%; 2012: 53,82%). Истовремено, обврските бележат пораст од 5,71%, а капиталот и резервите се зголемиле за 6,98% (Табела бр. 12).

Табела бр.12: Структура на извори на средства на друштвата за осигурување (во денари)

	31.12.2012	Учество	31.12.2013	Учество	Индекс
Капитал и резерви	4.663.516.691	35,69%	4.988.937.158	35,94%	106,98%
Бруто технички резерви	7.032.540.700	53,82%	7.444.764.272	53,62%	105,86%
Останати резерви	16.359.111	0,13%	17.455.569	0,13%	106,70%
Одложени и тековни даночни обврски	23.482.510	0,18%	17.954.296	0,13%	76,46%
Обврски кои произлегуваат од депозити на друштвата за осигурување за реосигурување кај цеденти, по основ на реосигурување	634.466	0,00%	634.582	0,00%	100,02%
Обврски	1.202.305.604	9,20%	1.270.914.695	9,15%	105,71%
Пасивни временски разграничувања	128.069.163	0,98%	142.462.542	1,03%	111,24%
ВКУПНО ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА	13.066.908.245	100,00%	13.883.123.114	100,00%	106,25%

Извор: Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

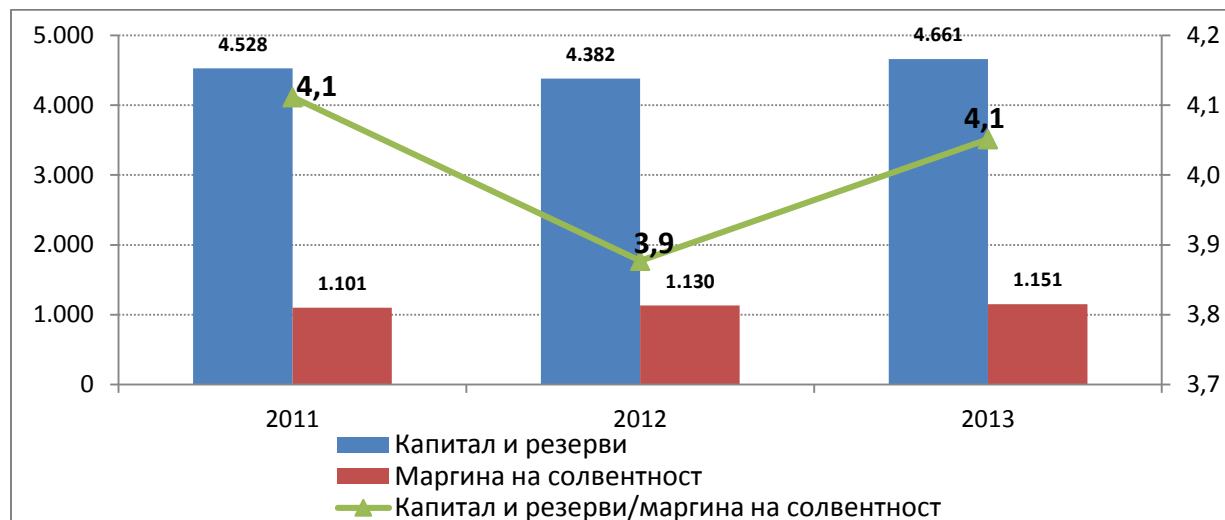
7. Капитал и потребно ниво на маргина на солвентност

Согласно член 75 и 76 од Законот за супервизија на осигурување, друштвата треба да ја одржуваат вредноста на капиталот барем во висина на потребното ниво на маргината на солвентност. Според доставените податоци до Агенцијата, на крајот на 2013 година вкупно пресметаниот капитал на друштвата за осигурување⁵ изнесува 4,67 милијарди денари, што претставува пораст од 6,37% во однос на 2012 година. Анализирани по групи на осигурување, капиталот на друштвата за неживотно осигурување изнесува 3,76 милијарди денари и неговото учество во вкупната пасива кај овие друштва изнесува 35,82%. Друштвата за осигурување на живот располагаат со вкупен капитал од 902 милиони денари, што претставува 36,41% од вкупната пасива на овие друштва.

Маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,15 милијарди денари (кај неживотното осигурување 1,04 милијарди денари, а кај осигурувањето на живот 109 милиони денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е 4 пати над нивото на маргината на солвентност. Движењето на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување се прикажани на графикон бр. 10.

⁵ Правилник за видовите и описот на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на друштвото за осигурување и/или реосигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2011 и 64/2011”)

Графикон бр. 10: Движење на капиталот и маргината на солвентност кај друштвата за осигурување (во милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

8. Технички резерви

Бруто техничките резерви се зголемија за 5,86% во однос на 2012 година и имаат најголемо учество во структурата на пасивата на друштвата за осигурување.

Вкупниот износ на техничките резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на неживотно осигурување на крајот на 2013 година изнесува 5,86 милијарди денари, односно 0,65% пораст во однос на претходната година, додека, пак, вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот изнесува 1,58 милијарди денари, што претставува пораст од 30,98% во однос на претходната година (Табела бр.13). Еден од факторите кои придонесоа за зголемување на техничките резерви претставува примената на Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 169/10 и 41/11), со кој се овозможува примена на конзистентност во извршените актуарски пресметки на техничките резерви.

Табела бр.13: Структура на технички резерви (илјади денари)

	Неживот			Живот			Вкупно		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Резерви за преносни премии	2.590.880	2.748.422	2.755.986	17.518	19.940	23.045	2.608.398	2.768.362	2.779.031
Резерви за бонуси и попусти	52.153	32.164	39.359	12.777	23.044	37.432	64.93	55.208	76.791
Резерви за штети	3.035.757	3.043.486	3.066.598	17.412	22.883	29.275	3.053.169	3.066.369	3.095.873
Математичка резерва	0	0	0	851.735	1.142.611	1.493.054	851.735	1.142.611	1.493.054
Други технички резерви	3.82	0	0	0	0	0	3.820	0	0
Вкупно	5.682.610	5.824.072	5.861.943	899.442	1.208.478	1.582.806	6.582.052	7.032.550	7.444.749

Извор: Квартални известувања, АСО

9. Средства кои ги покриваат техничките резерви

Средствата кои ги покриваат техничките резерви се оние средства на друштвото за осигурување кои служат за покривање на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување, како и за покривање на можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење работи на осигурување за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за покрите на нето технички резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви - нето од реосигурување, согласно одредбите од Законот за супервизија на осигурување и согласно Правилникот за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат математичката резерва, како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно вреднување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/11).

Вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување, на крајот на 2013 година изнесуваа 5,38 милијарди денари и покриваа 103,08% (2012: 102,31%) од вкупните нето технички резерви. Во 2012 и 2013 година се забележа значително подобрување во овој сегмент бидејќи во претходните неколку години друштвата за неживотно осигурување не го исполнуваа потребниот минимум за покривање на техничките резерви (2011:96,26%, 2010: 75,72%, 2009: 71.41%). Ваквиот подобрен резултат се должи пред сè на спроведените супервизорски мерки.

Средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување беа пласирани во државни хартии од вредност издадени од Република Македонија (53,82%), банки (43,09%), акции (1,21%) и во други финансиски инструменти (1,88%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во табелата бр.14.

Табела бр.14: Средства што ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (илјади денари)

	2009	2010	2011	2012	2013	Тренд
Банкарски сметки и депозити во банки	2.157.430	2.330.853	2.714.390	2.324.052	2.318.863	
Државни хартии од вредност	548.857	855.783	1.564.186	2.514.183	2.896.334	
Акции	287.701	218.549	138.854	118.346	64.871	
Корпоративни обврзници	49.165	23.744	80.221	57.512	0	
Инвестициски фондови	8.202	15.630	53.889	11.411	101.272	
Друго	116.728	140.732	411.910	208.255	0	
Вкупно	3.168.083	3.585.291	4.963.450	5.233.759	5.381.339	

Извор: Квартални известувања, АСО

Кај друштвата коишто работат осигурување на живот, вложувањата на средствата од техничките резерви и математичката резерва изнесуваа 1,60 милијарди денари и имаа покориеност на нето техничките резерви од 101,98%, (2012: 104,98%). Друштвата за осигурување на живот најголем дел од средствата коишто ја покриваат математичката резерва ги пласираа во хартии од вредност издадени од Република Македонија (74,89%), банки (23,45%), акции (1,47%) и во други финансиски инструменти (0,19%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во табелата бр. 15.

Табела бр.15: Средствата што ги покриваат техничките резерви и математичката резерва кај друштвата за осигурување на живот (илјади денари)

	2009	2010	2011	2012	2013	Тренд
Банкарски сметки и депозити во банки	262.027	286.902	237.597	333.934	374.353	
Државни хартии од вредност	242.821	380.879	678.435	914.133	1.195.520	
Акции	0	0	0	0	23.413	
Корпоративни обврзници	1.882	0	0	0	0	
Инвестициски фондови	0	0	0	0	0	
Друго	0	356	8.015	6.448	3.029	
Вкупно	506.730	668.137	924.047	1.254.515	1.596.315	

Извор: Квартални известувања, АСО

10. Финансиски резултат од работењето

Во текот на 2013 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 211 милиони денари. Кај друштвата за неживотно осигурување, загуба во износ од 153 милиони денари прикажаа две друштва, а останатите девет друштва остварија добивка во износ од 318 милиони денари.

Кај друштвата за осигурување на живот, друштвата остварија добивка по оданочување во износ од 46 милиони денари, и тоа две друштва остварија добивка од 70 милиони денари, а преостанатите две друштва прикажаа загуба во износ од 24 милиони денари.

Техничкиот резултат⁶ е на негативно ниво од 96,38 милиони денари (2012: - 410,6 милиони денари). Притоа четири друштва за неживотно осигурување прикажаа позитивен технички резултат, а останатите друштва имаа негативен технички резултат.

Анализирано по групи на осигурување, кај неживотното осигурување техничкиот резултат изнесува – 24,2 милиони денари (2012: -314,7 милиони денари). Додека, пак, техничкиот резултат кај осигурувањето на живот изнесува -72 милиони денари (2012: 95,9 милиони денари) (Табела бр.16).

⁶Техничкиот резултат од работењето на друштвата за осигурување претставува резултат од вршење на нивната основна дејност - осигурување. Останатите приходи и расходи од нивното работење го претставуваат нетехничкиот резултат.

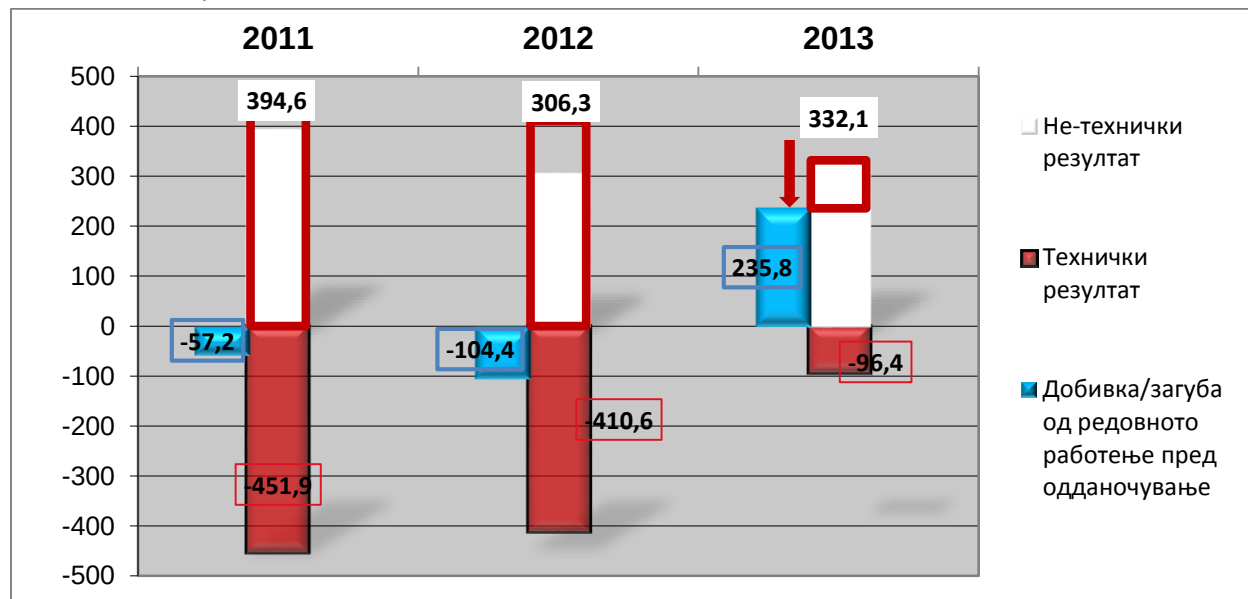
Табела бр.16: Структура на финансискиот резултат – технички и нетехнички (денари)

	2011	2012	2013
Технички резултат – живот	-59.086.288	-95.924.165	-72.146.964
Технички резултат – неживот	-392.773.035	-314.689.559	-24.233.802
Технички резултат – вкупно	-451.859.323	-410.613.724	-96.380.766
Нетехнички резултат	394.620.316	306.262.051	332.145.123
Добивка/загуба од редовното работење пред оданочување	-57.238.407	-104.351.674	235.764.357

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

На графиконот бр.11 е прикажано влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на финансискиот резултат кај осигурителниот сектор. Во овој случај, за целите на анализата, е избрана категоријата добивка од редовното работење пред оданочување (ЕБИТ), за да се изолираат различните ефекти на влијанието на оданочувањето, со цел попрецизно утврдување на влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на крајниот финансиски резултат.

Графикон бр.11: Влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат на финансискиот резултат (милиони денари)

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

11. Индикатори за осигурителниот сектор

Показателите во осигурителната дејност се користат за подобро следење на работата на друштвата за осигурување.

Коефициентот на штети, пресметан како однос меѓу нето настанатите штети во периодот и нето заработената премија, изнесува 51,8% на ниво на осигурителниот сектор во 2013 година и бележи намалување во однос на 2012 година, кога изнесуваше 52,3%.

Одделно, по групи на осигурување, овој коефициент кај неживотното осигурување во 2013 година изнесува 49,7%, наспроти 50,5%, во 2012 година, а кај осигурувањето на живот во 2012 година изнесува 67,8%, наспроти 68,2% во 2012 година.

Коефициентот на трошоци претставува однос меѓу нето трошоците за спроведување на осигурување и нето заработената премија. Овој коефициент во 2013 година изнесува 51,9% и забележува намалување во однос на 52,8% во 2012 година.

Комбинираниот коефициент претставува збир од коефициентот на штети и коефициентот на трошоци. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 103,8%, наспроти 105,1% во 2012 година. Одделно, по групи на осигурување, комбинираниот коефициент кај неживотното осигурување во 2013 година изнесува 102,8%, наспроти 103,7% во 2012 година, а кај осигурувањето на живот во 2013 изнесува 111,1%, наспроти 116,9% во 2012.

Стапката на принос на вложувања (ROI) се пресметува како однос на приходите намалени за трошоците на вложувањата и износот на вложувањата. Стапката на принос на вложувањата за 2013 година изнесува 3,7%, додека во 2012 година изнесуваше 4,8%.

Коефициентот на задолженост се пресметува како однос на вкупните обврски и вкупните средства. Овој коефициент покажува колку од средствата се финансирани од обврските (технички резерви и останати обврски), без да се вклучат капиталот и законските резерви. Во 2013 година овој коефициент изнесува 62,9%, додека во 2012 година изнесуваше 64,3%.

Стапката на принос на активата (ROA) и стапката на принос на капиталот (ROE)⁷, со оглед на остварената добивка во осигурителниот сектор за 2013 година, се позитивни. Во табелата бр.17 се прикажани стапките по години во периодот од 2011 до 2013 година.

Табела бр.17: Стапка на принос на актива (ROA) и стапка на принос на капитал (ROE)

	2011	2012	2013
ROA			
- неживот	-0,70%	-0,59%	1,47%
- живот	0,31%	-3,16%	1,74%
- вкупно	-0,57%	-1,02%	1,52%
ROE			
- неживот	-2,05%	-1,70%	4,11%
- живот	0,65%	-7,93%	4,77%
- вкупно	-1,75%	-2,87%	4,24%

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

⁷ ROA= Нето-добивка/Активa ;(ROE) = Нето-добивка/ (Капитал+Резерви). При пресметката на показателите се користени податоци од годишната сметка и финансиските извештаи за работењето кои се доставени од друштвата за осигурување до АСО, согласно Законот за супервизија на осигурување.

Б) НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Според Законот за задолжително осигурување на Република Македонија, Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст „НБО“) ги врши работите предвидени со меѓународните спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила од одговорност во сообраќајот (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија во меѓународните организации и институции за осигурување. НБО, исто така, издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките, води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоците од друштвата за осигурување, воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила.

НБО е членка на Советот на бироа во Лондон од 1994 година, кој има за цел да го олесни меѓународниот патен сообраќај на моторни и приклучни возила преку осигурување од одговорност за штети предизвикани на трети лица според условите кои се пропишани во потесната земја и гарантира дека на оштетените лица во случај на сообраќајна несреќа ќе им се надомести штетата настаната со употреба на моторното возило, со примена на националното законодавство на таа земја. Воедно, како членка на Советот, НБО учествува во работата на Југоисточната европска група во која членуваат земјите од регионот.

Во НБО членуваат единаесет осигурителни друштва, односно сите друштва за неживотно осигурување во Р. Македонија.

Во извештајот за работењето кој НБО го достави до АСО, согласно член 54 став (3) од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, прикажано е финансиското работење на НБО и финансиското работење на Гарантниот фонд за 2013 година.

Со состојба на 31.12.2013 година вкупните средства на НБО изнесуваа 225 милиони денари, од кои 206 милиони се тековни средства, а останатите 19 милиони се однесуваат на нетековни средства. Споредбено со 2012 година, вкупните средства бележат пад од 2,25%. Во вкупните средства на НБО, најголемо учество од 76,23% земаат депозитите во банки, па потоа следуваат побарувањата од друштвата за осигурување со 9,92%, вложувања расположливи за продажба со 7,72% и останатите средства учествуваат со 6,13%. Во вкупните обврски и капитал на НБО во 2013 година, капиталот учествува со 83,26%, а тековните обврски со 16,74%. НБО за 2013 година остварило загуба од 1.941 илјади денари (2012: 214 илјади денари).

1. Гарантен фонд на НБО

НБО, согласно член 58 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, формира Гарантен фонд кој служи за исплата на:

- 1) штети настанати на територијата на Република Македонија од непознати и неосигурени моторни возила и приколки, неосигурени чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурени воздухоплови;
- 2) штети настанати на територијата на Република Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај - незгода;

3) штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување; и

4) штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Република Македонија за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори ги гарантира Националното биро за осигурување.

Работата на Гарантниот фонд се темели на Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, како и на Правилникот за формирање и користење на Гарантниот фонд и Упатството за водење на евиденција и начин на исплата на средствата од Гарантниот фонд, донесени од НБО.

Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување од автоодговорност се должни да уплатат средства во Гарантниот фонд во износ сразмерен на премијата остварена по одделни класи на задолжително осигурување од автоодговорност во претходното тримесечје за тековното тримесечје од тековната година.

Согласно одлука на Управниот одбор на НБО, секоја календарска година се врши нова распределба на средствата од Гарантниот фонд во висина од 3.000.000 евра според процентот на учество на друштвото за осигурување во вкупно полисираната премија за сите задолжителни осигурувања. За 2013 година, учеството во Гарантниот фонд по друштва за осигурување е прикажано во Табела бр.18.

Табела бр.18: Учество во Гарантниот фонд по друштва за осигурување за периодот 01.01.2013-31.12.2013 година

Назив на друштвото за осигурување	Вкупна БПП за 2013 за сите задолжителни осигурувања	% на учество во БПП за сите задолжителни осигурувања	Учество во Гарантен фонд од 3.000.000 ЕУР или 184.500.000 МКД
Македонија	222.521.170	6,58%	12.146.800
Триглав	457.746.869	13,54%	24.987.105
Евроинс	332.434.372	9,84%	18.146.651
Сава	310.639.425	9,19%	16.956.926
Винер	308.786.026	9,14%	16.855.754
Еуролинк	273.719.207	8,10%	14.941.556
Инсиг	163.209.998	4,83%	8.909.171
Уника	406.046.880	12,01%	22.164.949
Осигурителна полиса	391.411.350	11,58%	21.366.037
Албсиг	298.084.019	8,82%	16.271.562
Кроација неживот	215.315.964	6,37%	11.753.488
Вкупно	3.379.915.280	100,00%	184.500.000

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2013

2. Рефундирање на штети од Гарантниот фонд

Согласно член 60 став (4) од Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, друштвото за осигурување кое извршило обработка и исплата на барањето за надомест на штета, има право на поврат на исплатените средства од средствата на Гарантниот фонд.

Во 2013 година во НБО од страна на друштвата за осигурување се пријавени 786 штети за рефундирање од кои се прифатени и рефундирани 754 штети во износ од 123,08 милиони денари.

Просечна исплатената штета во 2013 година изнесува 162.993 денари и истата бележи пораст од 18% во споредба со просечно исплатената штета во 2012 година.

Бројот на пријавени и прифатени штети за рефундација од Гарантниот фонд во текот на 2012 година, како и износот на прифатените штети се прикажани во табелата бр. 19 која следува во продолжение.

Табела бр.19: Пријавени и прифатени штети за рефундирање од Гарантниот фонд за периодот 01.01.2012- 31.12.2012 година

Назив на друштвото за осигурување	Број на пријавени штети за рефундација во 2013 година	Број на прифатени штети во Гарантен фонд во 2013 година	Прифатени штети во Гарантен фонд (износ во денари)
Македонија	113	110	26,449,970
Триглав	117	113	25,773,338
Евроинс	59	59	9,589,344
Сава	66	64	7,590,046
Винер	68	66	10,568,505
Еуролинк	51	49	7,319,619
Инсиг	58	56	10,702,234
Уника	88	72	7,232,716
Осигурителна полиса	94	94	10,394,934
Албсиг	43	42	4,096,801
Кроација неживот	29	29	3,359,261
Вкупно	786	754	123,076,768

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2013

В) ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Улогата на посредувањето во продажбата има сè поголемо влијание во осигурителниот сектор. Во текот на 2013 година 50,76% (2012: 48,47%) од остварената БПП се реализирани од страна на различни канали на посредување (Табела бр. 20).

Табела бр. 20: Структура на каналите за продажба на полиси во вкупната БПП

	2012	2013
Директна продажба	51,53%	49,24%
Осигурително брокерски друштва	21,03%	23,31%
Туристички агенции	0,49%	0,48%
Банки	0,43%	0,57%
Друштва за застапување	5,36%	5,87%
Автосалони	0,09%	0,10%
Застапници во осигурување	18,69%	17,99%
Останати канали на дистрибуција	2,38%	2,45%
Вкупно	100,00%	100,00%

Извор: Квартални известувања, АСО

1. Застапување во осигурувањето

Застапување во осигурувањето претставува подготовка и склучување на договори за осигурување, во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат. Застапувањето на пазарот на осигурување во Р. Македонија се врши преку застапници во осигурувањето – физички лица и друштвата за застапување во осигурувањето и преку нив во 2013 година се реализирани 24,05% од БПП (2012: 24,06%)

Застапувањето во осигурување преку физички лица се врши врз основа на лиценца од АСО која ја добиле по претходно положен испит за вршење работи на застапување во осигурувањето. Во вкупната БПП застапувањето во осигурување преку физички лица учествува со 17,99% (2012: 18,69%), при што во 2013 година бројот на застапници кои имале лиценца од АСО изнесува 669. Регистарот на сите активни застапници во осигурувањето е достапен на интернет-страницата на АСО⁸.

Во текот на 2013 година на пазарот на осигурување активно дејствуваа десет друштва за застапување во осигурување, односно бројот на друштва за застапување во осигурување во однос на 2012 се зголеми за едно друштво (Акционерско друштво за застапување во осигурување Мако АС АД Струмица). Исто така, едно од друштвата за застапување во осигурување (Друштво за застапување во осигурување Саве Инвест АД Скопје) во текот на 2013 година се трансформираше во осигурително брокерско друштво (Табела бр.21).

⁸ <http://www.aso.mk/dokumenti/regulativa/Registar%20Zastapnici.pdf>

Табела бр.21: Регистар на друштвата за застапување во осигурување

	Назив на друштвото
1	Друштво за застапување во осигурување АКТИВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
2	Друштво за застапување во осигурување ТРЕНД-МР АД Скопје
3	Акционерско друштво за застапување во осигурување ВДС МАГМА
4	Акционерско друштво за застапување во осигурување МК ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
5	Акционерско друштво за застапување во осигурување ЛАЈОН ИНС АД Скопје
6	Друштво за застапување во осигурување РЕА ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје
7	Акционерско друштво за застапување во осигурување САФЕ ЛИФЕ Македонија АД Скопје
8	Друштво за застапување во осигурување ФОРТИС АД Скопје
9	Охридска банка АД Охрид
10	Акционерско друштво за застапување во осигурување Мако АС АД Струмица

Друштвата за застапување во осигурувањето, со состојба на 31.12.2013 г., располагаа со вкупни средства во износ од 41,35 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 29,14 милиони денари. Друштвата за застапување во осигурувањето ја завршиле деловната 2013 година со добивка по оданочување во износ од 15,71 милиони денари.

Во вкупната БПП друштвата за застапување во осигурување во 2013 година учествуваат со 5,87% (2012: 5,36%). Иако застапеноста на друштвата за застапување во продажбата на полисите беше релативно помала во однос на осигурително брокерските друштва и застапниците, сепак, со нивната појава на пазарот се очекува понатамошен развој на осигурувањето и доближување на осигурителните производи и услуги до крајните потрошувачи.

Во текот на 2013 година друштвата за застапување во осигурување реализирале вкупно 48.112 договори за осигурување (полиси) (2012:57.606).

Друштвата за застапување во осигурувањето од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 86,45 милиони денари, а пресметаните премии изнесуваа 397,66 милиони денари.

2. Осигурителните брокерски работи

Осигурителните брокерски работи подразбираат посредување во договарање на осигурително и реосигурително покритие, како и при реализирање на отштетни побарувања по остварен осигурен штетен настан кај друштвата за осигурување и реосигурување, во име и за сметка на клиентите. Преку овој канал на дистрибуција, друштвата за осигурително брокерски работи во 2013 година реализирале 23,31% од БПП (2012: 21,03%)

На крајот на 2013 година на пазарот на осигурување дејствуваат 26 осигурително брокерски друштва и во споредба со претходната година бројот на овие субјекти се зголеми со шест осигурително брокерски друштва (Осигурително брокерско друштво СТМ Брокер Плус АД Скопје,

Осигурително брокерско друштво АМ Брокер АД Скопје, Осигурително брокерско друштво МЕГА БРОКЕР АД Скопје, Осигурително брокерско друштво ЦВО Брокер АД Охрид, Осигурително брокерско друштво АСУЦ Брокер АД Скопје, Осигурително брокерско друштво САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје). Со состојба на 31.12.2013 г., осигурително брокерските друштва располагаа со вкупни средства во износ од 513,83 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 332,76 милиони денари. Деловната 2013 година осигурително брокерските друштва ја завршиле со добивка по оданочување во износ од 91,83 милиони денари (Табела бр.22).

Табела бр.22: Регистар на осигурително брокерски друштва

	Назив на друштвото
1	Акционерско осигурително брокерско друштво ЕУРОЕКСПЕРТС Скопје
2	Осигурително брокерско друштво ЕУРОМАК БРОКЕР АД Скопје
3	Осигурително брокерско акционерско друштво ВИАСС Скопје
4	Осигурително брокерско друштво ИН БРОКЕР АД Скопје
5	Акционерско осигурително брокерско друштво ВФП АД Скопје
6	Осигурително брокерско друштво МОБИЛИТИ БРОКЕР АД Скопје
7	Осигурително брокерско друштво СЕДА БРОКЕР АД Скопје
8	Осигурително брокерско друштво НАШЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД Кочани
9	Осигурително брокерско друштво ЈДБ БРОКЕР АД Скопје
10	Осигурително брокерско друштво ДЕЛТА ИНС БРОКЕР АД Скопје
11	Акционерско осигурително брокерско друштво А-ТИМ Скопје
12	Осигурително брокерско друштво ЛЕГРА АД Скопје
13	Осигурително брокерско друштво МАКОИЛ БРОКЕР АД Скопје
14	Осигурително брокерско друштво К МК БРОКЕР АД Скопје
15	Осигурително брокерско друштво ПОЛИСА ПЛУС АД Скопје
16	Осигурително брокерско друштво АМГ ПРЕМИУМ АД Скопје
17	Осигурително брокерско друштво СУПЕР БРОКЕР АД Скопје
18	Осигурително брокерско друштво КОРАБ ИНС АД Скопје
19	Осигурително брокерско друштво НОВ ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Скопје
20	Осигурително брокерско друштво ЦЕРТУС АД Скопје
21	Осигурително брокерско друштво СТМ Брокер Плус АД Скопје
22	Осигурително брокерско друштво АМ Брокер АД Скопје
23	Осигурително брокерско друштво МЕГА БРОКЕР АД Скопје
24	Осигурително брокерско друштво ЦВО Брокер АД Охрид
25	Осигурително брокерско друштво АСУЦ Брокер АД Скопје
26	Осигурително брокерско друштво САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје

Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 209.927 полиси (2012: 175.278).

Во текот на 2013 година осигурително брокерските друштва од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 381,88 милиони денари, а пресметаните премии изнесуваа 1.802,24 милиони денари.

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Претседател на Советот на експерти,

д-р Климе Поповски

Број 0201-489/4

Скопје

26.06.2014 година